

Economisch dashboard installatiebranche - derde kwartaal 2019

Economisch	Bouw	Installatiebranche
Hypotheekrente, > 10 jaar rentevast Stand: 2,78% Ontwikkeling ▼	Vergunningen woningbouw Stand: 56.503 Ontwikkeling: ▼	Resultaatverwachting 98% verwacht winst Ontwikkeling: ■
Aantal verhuisde personen Stand: 431.893 Ontwikkeling ▼	Vergunningverlening utiliteitsbouw Stand: € 4.409 mln Ontwikkeling: ▼	Prijsniveau t.o.v. vorig kwartaal 54% hanteert hogere prijzen Ontwikkeling: ▼
Grondstofprijs van koper Stand: € 5.440 Ontwikkeling ▼	Aantal faillissementen Stand: 115 Ontwikkeling: ▼	Scoringspercentage offertes Stand: 52% Ontwikkeling: ▼
Consumentenvertrouwen Stand: -2 Ontwikkeling ▲	Loonindex Stand: 118,1 Ontwikkeling ▲	Orderportefeuille Stand: 8,6 maanden Ontwikkeling ▲
Producentenvertrouwen Stand: 3,9 Ontwikkeling ▼	Materiaalindex Stand: 171,1 Ontwikkeling ▲	

Toelichting ►

Toelichting Economisch dashboard installatiebranche Q3 2019

Afzwakkende economische groei

De groei van de Nederlandse economie zwakt volgend jaar verder af. Bedraagt de economische groei dit jaar nog 1,8%, volgend jaar groeit de Nederlandse economie met 1,4%. Dat blijkt uit de Augustusraming van het Centraal Planbureau CPB. Internationale spanningen als de handelsoorlog tussen de VS en China, de onzekerheid omtrent de Brexit en de zwakke economische groei van verschillende Eurolanden drukken de exportgroei van Nederlandse bedrijven. Als gevolg van de grote onzekerheden neemt ook de investeringsgroei volgend jaar behoorlijk af. Daar staat tegenover dat zowel de consumentenbestedingen als overheidsuitgaven volgend jaar verder toenemen. Doordat de lonen harder stijgen dan de inflatie, neemt de koopkracht van huishoudens zowel dit jaar als volgend jaar verder toe. De werkloosheid is dit jaar naar een zeer laag niveau gedaald, maar neemt door de zwakke economische groei volgend jaar weer iets toe.

Producenten een consumenten licht positief gestemd

In navolging op de afvlakkende economische groei is het producentenvertrouwen in het tweede kwartaal van 2019 gedaald. Per saldo zijn producenten in de industrie echter nog altijd licht positief gestemd. De daling werd veroorzaakt doordat producenten negatiever werden over hun orderpositie. Het oordeel over de verwachte bedrijvigheid daalde in het tweede kwartaal van 2019 ook, maar ontwikkelt zich in het derde kwartaal van 2019 juist weer positief. Nu weer meer mensen een baan hebben en werkenden hun loon weer zien stijgen, vinden steeds meer consumenten het een gunstige tijd voor het doen van grote aankopen. Daardoor stijgt het consumentenvertrouwen in het derde kwartaal van 2019 weer naar een licht positieve stand. Wel zijn consumenten nog altijd negatief gestemd over de economische situatie in de komende twaalf maanden. Over de eigen financiële situatie in de komende twaalf maanden zijn zij per saldo neutraal gestemd.

Woningmarkt in de ban van dalende hypotheekrente

Met een verdere verlaging van de rente door de ECB in het vooruitzicht, is de hypotheekrente in Nederland in de afgelopen maanden verder gedaald. De grootste daling is te zien bij hypotheekrentes met een rentevaste periode van 5 tot 10 jaar (gemiddelde daling van meer dan een kwart procentpunt), bij hypotheekrentes met een rentevaste periode van meer dan 10 jaar daalde de rente in twee jaar tijd zelfs met meer dan 0,3%-punt. Als gevolg daarvan is het aantal mensen dat de rente de volledige looptijd van een hypotheek van 30 jaar vastlegt in een paar jaar tijd vervierdubbeld, blijkt uit navraag van BNR bij de Hypotheekshop en de Hypotheker. Door de historisch lage hypotheekrente blijft de vraag naar koopwoningen onverminderd groot. Na een daling van het aantal verkochte woningen sinds het begin van 2018, stabiliseert het aantal woningverkoop halverwege 2019 op een stand van grofweg 215.000 verkochte bestaande koopwoningen. Dat is evenveel als tijdens het vorige hoogtepunt, vlak voor het uitbreken van de crisis, halverwege 2006. Het aanbod was toen echter wel ongeveer twee keer zo groot als nu, waarmee duidelijk wordt dat de schaarste momenteel echt een stuk groter is. Het gevolg is dat de prijzen van woningen alsmaar verder toenemen. Behalve voor starters wordt het ook voor doorstromers steeds lastiger om aan een betaalbare woning te komen. Er blijft voor woningkopers dus steeds minder geld over voor het doen van investeringen in de woning zelf, investeringen waarvoor met regelmaat de installateur ingeschakeld wordt.

Bouw bereikt dit jaar het plafond

Door de grote vraag naar woningen, is in de afgelopen tijd voor veel nieuwbouwwoningen een vergunning verleend. Doordat bouw- en installatiebedrijven in grote getalen met een tekort aan personeel kampen belanden nieuwe projecten echter op de plank. Hier lijken ontwikkelende partijen op in te spelen door nieuw aanbod maar mondjesmaat op de markt te brengen. Daarnaast gooit de stikstofuit-

spraak van de Raad van State roet in het eten en worden veel bouw- en infraprojecten on hold gezet of zelfs geheel afgeblazen. Halverwege 2019 daalt de vergunningverlening voor nieuwbouwwoningen dan ook snel. De woningbouwproductie groeit vooralsnog echter gestaag door en ligt momenteel zelfs hoger dan de vergunningverlening. Daardoor begint de pijp lijn van nog op te leveren nieuwbouwwoningen leeg te lopen. De woningbouw bereikt dit jaar dan ook het plafond en zal naar verwachting volgend jaar zelfs gaan krimpen. De utiliteitsbouw groeit zowel dit jaar als volgend jaar nog verder door, maar ook hier zwakt de groei snel af. De groei van de gehele utiliteitsbouw valt in 2021 zelfs bijna stil, doordat de marktsector last heeft van de afzwakkende economische groei. In de komende jaren zal er binnen de bouw vermoedelijk een (geleidelijke) verschuiving plaats gaan vinden in de richting van onderhoud en renovatie. Met de presentatie van het Klimaatakkoord is duidelijk geworden dat de gebouwde omgeving aan de vooravond staat van een zeer omvangrijke verduurzamingsopgave. Voor installateurs die actief zijn in renovatie en onderhoud biedt dit dus volop kansen.